

Γιάννης Βλαχογιάννης (1867-1945)

Έτσι ήτανε (από Μεγάλα χρόνια)

— Παππού, σήκου, παππούλη! Σήμερα είναι μέρα πίσημη! Τι φυλάς το στρώμα και βογκάς; Όλο βογκάς, κι όλο μαλώνεις — σώνει πια! Έβγα να ιδείς! Έλα ν' αλλάξεις και να βγεις στην αγορά. Ο κόσμος έχει πανηγύρι σήμερα — Σάββατο Λαζάρου!

Το μαθητούδι ζωηρό, καθώς μπήκε στο σπίτι, έφυγε κιάλα. Το 'ξερε ο παππούς πως ήταν η τρανή Παραμονή, της Έξοδος η μέρα. Αχ, τέτοια μέρα δε θα ξαναρθεί — μήτε ο Θεός να δώσει! Το 'ξερε ο παππούς, κι αυτό από μέρες κι από νύχτες συλλογιότανε. Ο πονεμένος νους του σερνότανε τριγύρω στη μεγάλη Θύμηση. Και την περίμενε τη μέρα αυτή, σα να 'τανε να 'ρχόταν άλλη μια φορά, πρώτη φορά—του κάκου!

Μα του μικρού τ' αγγόνου οι χαρωπές φωνές του ξάφνισαν το νου. Και κει, να πάλι το τρελόπαιδο μπροστά του! Άφησε τις τρεχάλες για να ξαναρθεί και να του γίνει πειρασμός και πάλι.

— Ακόμα κάθεσαι, παππούλη; Λεχώνα θα μου γίνεις αυτού πέρα; Απόλυσε κι η εκκλησιά!

— Καλά, καλά, μωρέ παιδί, μη με μαλώνεις τόσο· γέρος είμαι, δε μπορώ να σηκωθώ. Εδώ άσε με να σήπωμαι...

— Τι είπες; Δεν ακούς; Περνάει η Έξοδο!

Αυτός ο λόγος χτύπησε το γέρο αλλόκοτα. Της λιτανείας η βοή, που έφτανε απ' τον άλλο δρόμο, κρυφή τρεμούλα του 'χυσε στα σωτικά· ο νους του σάλεψε άξαφνα.

— Έφτασα! Τ' άρματά μου!

Ορθός τινάχτηκε, σαν παλικάρι. Ανάλλαγος, ανάμαλλος ζώστηκε το σπαθί. Και βγήκε.

Τα μάτια αγριωπά στυλώνει γύρω του. Κάτι σα να ζητεί. Το κανόνι και το ντουφέκι γεμίζει όλη τη χώρα μ' αμέτρητη βοή. Κόσμος πολός στην αγορά. Όλοι ντυμένοι τα καλά τους. Όλοι τ' άρματα κρατούν—και ρίχνουν!

Ο λαός παίζει με τη φαντασιά του το παιγνίδι αυτό, στο χρόνο μια φορά. Θέλει να ζωντανέψει πάλι τη μεγάλη εικόνα, έτσι για να ιδεί πώς ήτανε — κι ο γέρος πάει να το πιστέψει.

Βρίσκεται με τ' αγγόνι στις λιτανείας την ουρά, κι ακολουθούνε, Τέλος στους Τάφους έφτασαν. Εκεί χιλιάδες μαζωμένοι στέκονται κι ακούν έναν που βγάνει λόγο· μα ο λόγος είν' ατέλειωτος. Ο γέρος ακούει, και δεν καταλαβαίνει. Ακούει, και καρτερεί — σαν κάτι φαίνεται να καρτερεί.

— Ωρέ, δεν ήταν έτσι! κράζει με δυνατή φωνή.

Άφησε στη μέση τη γιορτή και πήρε το δρόμο πίσω για το σπίτι. Θυμωμένος φαίνεται. Βογκάει, στ' αγγόνι δε μιλεί. Άξαφνα σταματάει. Εκεί κοντά του κάποιος τραγουδεί. Ένας τυφλός, χωριάτης διακονιάρης, στρωμένος καταγής, παίζει τη λύρα του και τραγουδεί. Λέει το τραγούδι το θλιμμένο, το μοιρολόγι του Μεσολογγιού.

Ορθός ο γέρος, άσειστος ακούει. Βρύση πάνε τα μάτια του. Κλαίει ήσυχα και δε μιλεί. Τέλος κόπηκε το τραγούδι.

— Να, ωρέ, έτσι ήτανε!

Αυτό είπε μοναχά. Και γύρισε στο σπίτι του και στον καημό του.

Βλαχογιάννης, Γιάννης. 1930. *Μεγάλα χρόνια: λόγοι κι αντίλογοι*. Αθήνα.